

ЕМОЦИОНАЛНА
ВЗАИМОЗАВИСИМОСТ
И ТРЕВОЖНОСТ
ПРИ РАЗДЪЛА НА БЛИЗНАЦИ –
ТЕОРЕТИЧЕН АНАЛИЗ

Стилияна Стамова*

EMOTIONAL
INTERDEPENDENCE
AND ANXIETY AMONG TWINS
UPON SEPARATION:
A THEORETICAL ANALYSIS

DOI: 10.54664/JCXF4864

Stiliyana Stamova

Abstract: This article examines emotional interdependence among twins and its relationship to manifestations of separation anxiety in the context of early development. Based on a theoretical analysis, the conditions that foster the formation of a strong emotional bond between twins are examined, including the shared environment, similar experiences, and intense interaction. The role of this interdependence as a factor that simultaneously facilitates adaptation and creates conditions for difficulties in the processes of separation and individuation is discussed. In this context, separation anxiety is viewed as a reflection of the specific structure of the relationship between twins and the balance between closeness and autonomy.

Keywords: twins, emotional interdependence, attachment, separation anxiety, development, social interaction

Увод

Интересът към психологическите особености на развитието при близнаци нараства значително през последните десети-

* **Стилияна Стамова** – докторант по психология във Варненски свободен университет „Черноризец Храбър“.

летия. Изследванията върху развитието при близнаци показват, че те често демонстрират специфични особености в езиковото и когнитивното развитие в сравнение с единично родени деца (Stromswold 2006: 335). Развитието на неонаталната медицина, увеличаването на многоплодните бременности и по-високата преживяемост на недоносени деца водят до постепенно увеличаване на относителния дял на близнаците в детската популация. Това поставя на преден план редица въпроси, свързани със специфичните условия на тяхното развитие, включително особеностите на ранното социално взаимодействие, формирането на идентичността и емоционалните връзки между децата.

Спецификата на връзката между близнаците създава условия, при които другият близък често се превръща в основен партньор във взаимодействието. Продължителното съвместно пребиваване, споделената среда и сходният опит допринасят за изграждането на силна взаимна чувствителност към сигналите на другия. В този контекст взаимодействието между близнаците се характеризира с висока степен на емоционална близост и координация, която играе съществена роля в процеса на развитие.

Важен аспект на тази връзка е силната емоционална взаимозависимост между близнаците. Някои изследвания показват, че отношенията между близнаци често се характеризират със силна емоционална близост и взаимна привързаност (Fraleu, Tancredy 2012: 309). Поради споделеното развитие, сходните преживявания и постоянната близост, близнаците често изграждат отношения, които се отличават с висока степен на взаимна чувствителност и координация на емоционалните реакции.

Тази силна взаимна свързаност поставя въпроса за баланса между близостта и автономията в развитието. От една страна, тя може да подпомага адаптацията и взаимодействието между близнаците, а от друга – да създава предпоставки за затруднения, свързани с процесите на отделяне и индивидуализация. В този контекст възниква необходимостта от по-задълбочен анализ на емоционалната взаимозависимост и нейната роля за формирането на реакции, свързани с тревожността при раздяла.

Целта на настоящата статия е да разгледа емоционалната взаимозависимост между близнаци и да анализира нейната връзка с проявите на тревожност при раздяла в контекста на ранното развитие. Настоящият анализ има теоретичен характер и цели да систематизира основните подходи към изследването на емоционалната взаимозависимост при близнаци.

Емоционалната взаимозависимост при близнаци

Емоционалната взаимозависимост при близнаци представлява съществена характеристика на тяхното ранно развитие и е тясно свързана със спецификата на тяхното социално взаимодействие. За разлика от повечето деца, които в ранните етапи на развитието си взаимодействат предимно с възрастни, близнаците разполагат с постоянен партньор на сходно ниво на развитие, с когото споделят ежедневието си. Някои изследвания показват, че близнаците по-често използват своя съблизнак като основен комуникативен партньор, което може да влияе върху темповете и особеностите на развитието (Rice et al. 2014: 918). Това създава условия за формиране на интензивна и продължителна взаимна връзка.

Споделената среда, сходният жизнен опит и честото взаимодействие допринасят за изграждането на висока степен на взаимна чувствителност към сигналите на другия. Близнаците често се превръщат един за друг в основен ориентир в социалната и емоционалната среда, което води до формиране на специфични модели на взаимодействие, основани на взаимно разбиране и координация. В този процес емоционалните реакции на единия близнак могат да бъдат бързо разпознати и отразени от другия, което усилва чувството за свързаност.

Поради тази постоянна близост и взаимно влияние отношенията между близнаците често се характеризират със силна емоционална близост и взаимна привързаност (Fraleu, Tancredy 2012: 309). Тази близост създава условия за формиране на стабилна вътрешна връзка, която подпомага адаптацията към средата и улеснява взаимодействието в различни ситуации.

В същото време тази взаимозависимост може да доведе до специфична структура на социалното функциониране, при която границите между индивидуалното и споделеното преживяване не винаги са ясно разграничени. Когато взаимодействието между близнаците се характеризира с висока степен на взаимна зависимост, те могат да разчитат в по-голяма степен един на друг, отколкото на по-широката социална среда. Това създава условия, при които вътрешната връзка между тях се превръща в основен регулатор на поведението и емоциите.

Емоционалната взаимозависимост следва да бъде разглеждана като част от по-широката комуникативна и социална динамика, в която се развиват близнаците. Тя отразява взаимодействието между споделената среда, честотата на контактите и сходното ниво на развитие, които заедно формират специфичен контекст на развитие. В този контекст близостта между близнаците може да има както адаптивни функции, така и да създава предпоставки за затруднения, свързани с процесите на отделяне и изграждане на автономност.

Тревожност при раздяла при близнаци

Силната емоционална взаимозависимост между близнаците поставя въпроса за начина, по който те преживяват процесите на отделяне и индивидуализация. Когато връзката между тях се характеризира с висока степен на близост и взаимна чувствителност, другият близък често се превръща в основен източник на сигурност и ориентация в средата. В този контекст отделянето може да бъде преживяно като значима промяна в установения модел на взаимодействие.

В условията на силно взаимно обвързване, ограничаването на контакта между близнаците или необходимостта от функциониране в по-широка социална среда може да доведе до повишено напрежение. Когато комуникацията и взаимодействието между тях функционират като основен механизъм за координация на поведението и емоциите, отделянето от този модел изисква

адаптация към нови условия, в които детето трябва да разчита на по-широк кръг от социални партньори.

Този процес е особено значим в ситуации, при които социалната среда се разширява, например при постъпване в детска градина или училище. Изследванията показват, че близнаците могат да проявяват по-голяма зависимост от вътрешната си система на взаимодействие, което може да се отрази на адаптацията им към нови социални условия (Bishop, Bishop 1998: 155). В такива условия близнаците са изправени пред необходимостта да взаимодействат с други деца и възрастни, използвайки по-общо разбираеми форми на поведение и комуникация. Това може да създаде затруднения, когато вътрешната връзка между тях е била основен регулатор на тяхното функциониране.

От тази гледна точка силната взаимна зависимост може да бъде свързана с по-трудно адаптиране към ситуации, изискващи автономност. Когато близнаците са свикнали да функционират като взаимно допълваща се система, необходимостта от самостоятелно справяне с нови социални ситуации може да бъде преживяна като предизвикателство. Това поставя акцент върху ролята на баланса между близостта и индивидуализацията в процеса на развитие.

В този смисъл тревожността при раздяла може да бъде разглеждана не като изолиран феномен, а като част от по-широката динамика на взаимоотношенията между близнаците. Тя отразява начина, по който специфичната структура на тяхната връзка влияе върху способността им да се адаптират към промени в социалната среда и да изграждат автономни модели на функциониране.

Емоционалната взаимозависимост като ресурс и риск

Емоционалната взаимозависимост между близнаците има двоен характер, който отразява сложността на тяхното развитие. От една страна, тя може да изпълнява адаптивна функция, като подпомага координацията на поведението и улеснява взаимодействието в рамките на споделената среда. Силната взаимна чувствителност към сигналите на другия позволява на близна-

ците бързо да се ориентират в различни ситуации и да регулират поведението си по ефективен начин.

В условията на такава близост връзката между близнаците може да служи като източник на сигурност, който подпомага адаптацията към средата. Споделеният опит и постоянната взаимна подкрепа създават стабилна основа за социално функциониране, особено в ранните етапи на развитие.

От друга страна, когато тази взаимозависимост се запазва в по-висока степен и при разширяване на социалната среда, тя може да ограничи възможностите за изграждане на автономност. Когато близнаците разчитат в прекомерна степен един на друг като основен източник на ориентация и регулация, необходимостта от самостоятелно функциониране може да се превърне в затруднение.

Този двоен характер на взаимозависимостта подчертава значението на баланса между близостта и индивидуализацията. Когато този баланс е налице, близостта между близнаците може да бъде ресурс, който подпомага развитието, без да възпрепятства изграждането на самостоятелност. В противен случай тя може да се превърне в фактор, който усложнява адаптацията към нови социални условия.

Заклучение

Емоционалната взаимозависимост при близнаци представлява съществен аспект от тяхното развитие, който е тясно свързан със спецификата на тяхното взаимодействие. Анализът на съществуващите изследвания показва, че близостта между близнаците се формира в условия на споделена среда, сходен опит и интензивно ежедневен взаимодействие, което създава предпоставки за изграждане на силна емоционална връзка.

Тази връзка изпълнява важна роля в процеса на развитие, като подпомага координацията на поведението и адаптацията към средата. В същото време тя поставя предизвикателства, свързани с процесите на отделяне и изграждане на автономност.

Когато взаимозависимостта между близнаците е силно изразена, необходимостта от функциониране извън рамките на тази връзка може да бъде преживяна като трудност, особено в ситуации, изискващи взаимодействие с по-широка социална среда.

В този контекст тревожността при раздяла може да бъде разглеждана като отражение на специфичната структура на взаимоотношенията между близнаците. Тя отразява начина, по който балансът между близостта и индивидуализацията влияе върху процесите на адаптация и развитие.

Поради това емоционалната взаимозависимост следва да бъде разглеждана не като еднозначно положителен или отрицателен феномен, а като динамична характеристика на развитието, която може да има както адаптивни, така и ограничаващи функции. По-доброто разбиране на този процес създава възможност за по-задълбочен анализ на особеностите на развитието при близнаци и на ролята на ранните взаимоотношения в този процес.

БИБЛИОГРАФИЯ / REFERENCES

Bakker, P. (1987). “Autonomous Languages of Twins”. *Acta Geneticae Medicae et Gemellologiae*, 36(2), 233–238.

Bishop, D. V. M., Bishop, S. J. (1998). “ ‘Twin Language’: A Risk Factor for Language Impairment?” *Journal of Speech, Language, and Hearing Research*, 41(1), 150–160.

Bishop, D. V. M., Price, T. S., Dale, P. S., Plomin, R. (2003). “Outcomes of Early Language Delay: II. Etiology of Transient and Persistent Language Difficulties”. *Journal of Speech, Language, and Hearing Research*, 46(3), 561–575.

Bishop, D. V. M., Hayiou-Thomas, M. E. (2008). “Heritability of Specific Language Impairment Depends on Diagnostic Criteria”. *Genes, Brain and Behavior*, 6(7), 596–605.

Culloty, A. M., O’Toole, C., Gibbon, F. E. (2019). “Longitudinal Study of Expressive Language and Speech of Twins at 3 and 5 Years”. *Journal of Speech, Language, and Hearing Research*, 62(9), 3213–3227.

Fraley, R. C., Tancredy, C. M. (2012). “Twin and Sibling Attachment in a Nationally Representative Sample”. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 38(3), 308–321.

Rice, M. L., Zubrick, S. R., Taylor, C. L., Hoffman, L., & Rowe, M. L. (2014). “Late Language Emergence in 24-Month-Old Twins: Heritable and Environmental Influences”. *Journal of Speech, Language, and Hearing Research*, 57(3), 917–928.

Stromswold, K. (2006). “Why Aren’t Identical Twins Linguistically Identical?” *Cognition*, 101(2), 333–384.

Luria, A. R., Yudovich, F. I. (1971). *Speech and the Development of Mental Processes in the Child*. London.